

การพัฒนาหลักสูตรบริโภคนศึกษาเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมือง

นางสมจิต จันทร์ฉาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรศึกษบัณฑิต

สาขาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-430-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016202

i1735009x

The Development of Consumer Education Curriculum for Implementing
in Elementary Schools in Urban Areas

Mrs. Somchit Janjai

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Curriculum and Instruction Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-430-8

สมจิต จันทรฉาย : การพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียน
ประถมศึกษาในชุมชนเมือง (THE DEVELOPMENT OF CONSUMER EDUCATION
CURRICULUM FOR IMPLEMENTING IN ELEMENTARY SCHOOLS IN URBAN
AREAS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ทิศนา แชนมณี, 599 หน้า. ISBN 974-577-430-8

งานวิจัยมุ่งพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาเพื่อนำไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมือง ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังต่อไปนี้คือ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรบริโภคศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับบริโภคศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ข้อมูลทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบริโภคศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนทางด้านบริโภคศึกษา แล้วนำผลการศึกษาข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการยกร่างหลักสูตร จากนั้น นำหลักสูตรที่พัฒนาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและปรับปรุงหลักสูตรตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ต่อไปจึงนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้โดยการบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สำหรับรูปแบบในการทดลองนั้นใช้แบบการทดสอบก่อนและหลังมีการสอน กลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นนักเรียนชั้น ป.5 โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้รับการสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 42 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ใช้อาจารย์ผู้สอนชุดเดียวกันทั้งสองกลุ่ม ระยะเวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียน

ผลการทดลองพบว่า ในด้านสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ในด้านผลการใช้หลักสูตรทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นต่อคุณภาพของแผนการสอนและบทเรียนไม่ต่ำกว่าระดับปานกลาง

SOMCHIT JANJAI : THE DEVELOPMENT OF CONSUMER EDUCATION CURRICULUM FOR IMPLEMENTING IN ELEMENTARY SCHOOLS IN URBAN AREAS.
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. TISANA KHEMMANI, Ph.D. 599 PP.

This research was aimed at developing the consumer education curriculum for implementing in elementary schools in urban areas. In developing this curriculum, basic data concerning the essential elements of the consumer education curriculum, the 1978 Elementary Education Curriculum, the consumer issues of the society and the consumption behaviors of learners were collected and analysed. Based on the results of these analyses, the consumer education curriculum was developed and implemented by integrating into the 1978 Elementary Curriculum. This curriculum was evaluated by the educational experts and the subject specialists. After the evaluation, the revision and improvement of the curriculum were made. The effectiveness of the curriculum was tested by using the pretest-posttest control group design. The samples were taken from grade 5 students of the Watprathomjedee School in Nakornpathom Province. The students in the experimental group and the control group were assigned by the stratified random sampling technique. Each group consisting of forty-two students was taught by the same instructors for one semester.

The results obtained from the test showed that the achievement score on the consumer education content of the experimental group was not higher than the achievement score of the control group at the significant difference level of .05. In addition, the experimental group got higher scores on the consumption behavior test than that of the control group at the significant difference level of .05. The results also showed that there was no significant difference in total learning achievements of the students in the experimental group and the control group. Both the instructors and learners expressed satisfaction with lesson plans and the consumer education lessons at a level not lower than moderate.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เริ่มต้นและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเอาใจใส่ช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. หิศนา แซมมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจด้วยความหวังดีตลอดระยะเวลาการวิจัย นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมทั้งก่อนและหลังการทำวิจัยจาก ศาสตราจารย์ ดร. สุจริต เพียรชอบ รองศาสตราจารย์ ดร. จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และอาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตียนานท์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

อนึ่ง ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายซึ่งช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จไปได้เป็นอย่างดี อาทิ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้การตรวจและประเมินหลักสูตรปริญญาตรี ประกอบด้วย ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล ดร. สิริพร บุญยานันต์ คุณแพรวพรรณ โกมลมาลย์ คุณวิณะ วีระไวทยะ และ คุณทวี กาญจนภู ในการทดลองใช้หลักสูตร ได้รับความร่วมมือจาก อาจารย์สมบัติ มาสมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ และคณาจารย์ผู้ใช้หลักสูตร คือ อาจารย์เยาวดี ปฐมชัยคุปต์ อาจารย์กฤษ ชมมณี อาจารย์วรัญศยา ชมมณี อาจารย์ปิยะรัตน์ วิทยาภรณ์ อาจารย์พินิตร์ เจริญสุข และอาจารย์ประทุม ชุ่มบุญชู ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจาก ดร. วิไลพร วรจิตตานนท์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มา ณ ที่นี้ด้วย

อีกท่านหนึ่งที่จะลืมไม่ได้ ก็คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สัจจ อุทรานันท์ ซึ่งได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในช่วงแรก แต่ได้เสียชีวิตก่อนที่งานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ ฉะนั้นหากงานวิจัยฉบับนี้จะพึงมีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษาของไทย ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่รองศาสตราจารย์ ดร. สัจจ อุทรานันท์ ผู้อุทิศตนเพื่อพัฒนาวิชาการด้านหลักสูตร มาโดยตลอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฅ
บทที่ 1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
บทที่ 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. เอกสารเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชนเมือง.....	17
1.1 ลักษณะพื้นฐานของชุมชนเมือง.....	17
1.2 สภาพของชุมชนเมืองของประเทศไทย.....	19
1.3 ปัญหาของคูบริโกลในชุมชนเมือง.....	29
2. เอกสารและงานวิจัยทางด้านหลักสูตร.....	37
2.1 ความหมายของหลักสูตร.....	37
2.2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	41
2.3 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	47
2.4 การคัดเลือกและจัดเนื้อหา.....	54
2.5 การนำหลักสูตรไปใช้.....	63
2.6 การประเมินผลหลักสูตร.....	80

	หน้า
3. เอกสารและงานวิจัยทางด้านบริโภคศึกษา.....	87
3.1 ความหมายของบริโภคศึกษา.....	87
3.2 หลักการของการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษา.....	88
3.3 จุดมุ่งหมายของบริโภคศึกษา.....	90
3.4 เนื้อหาของหลักสูตรบริโภคศึกษา.....	101
3.5 การจัดการเรียนการสอนบริโภคศึกษา.....	116
บทที่ 3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	123
ชั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษา.....	123
ชั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา.....	133
ชั้นที่ 3 การพัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การสอน.....	137
ชั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร.....	139
ชั้นที่ 5 การประเมินผลหลักสูตร.....	151
ชั้นที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร.....	152
บทที่ 4. ผลการดำเนินการวิจัย.....	155
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา.....	155
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา.....	225
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การสอน.....	239
ตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรบริโภคศึกษา.....	240
ตอนที่ 5 ผลการประเมินหลักสูตร.....	257
ตอนที่ 6 ผลการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร.....	258
บทที่ 5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	259
วิธีดำเนินการวิจัย.....	259
สรุปผลการวิจัย.....	264
อภิปรายผลการวิจัย.....	268
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	279

	หน้า
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้.....	280
รายการอ้างอิง.....	285
ภาคผนวก.....	296
ภาคผนวก ก. หลักสูตรบริโศศศึกษาในระดับประถมศึกษา.....	296
ภาคผนวก ข. แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโศศศึกษา.....	409
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	555
ภาคผนวก ง. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	593
ภาคผนวก จ. รายนามครูผู้สอนหลักสูตรบริโศศศึกษา.....	594
ภาคผนวก ฉ. รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	595
ประวัติผู้เขียน.....	597

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 แสดงโครงสร้างการผลิต ปี 2526 ตามราคาคงที่ ปี 2515.....	23
2.2 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับรูปแบบของหลักสูตร.....	67
2.3 แสดงรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับชนิดของการเรียนรู้.....	68
3.1 แสดงเมืองหลัก เมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคต่าง ๆ ใน ประเทศไทย.....	129
3.2 แสดงจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	130
3.3 กำหนดการอบรมครูผู้ให้หลักสูตรบริเวณศึกษา.....	142
3.4 จำนวนประชากรแบ่งเป็นกลุ่มตามลักษณะของตัวแปรด้านระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง.....	144
3.5 จำนวนและลักษณะกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง.....	145
4.1 เปรียบเทียบจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 กับจุดหมาย ของบริเวณศึกษา.....	161
4.2 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับจุดหมายบริเวณศึกษา.....	165
4.3 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยกับจุดหมาย บริเวณศึกษา.....	167
4.4 การเปรียบเทียบจุดประสงค์ทั่วไปกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพกับจุดหมาย บริเวณศึกษา.....	169
4.5 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาที่สามารถบูรณาการ หลักสูตรบริเวณศึกษา.....	175
4.6 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาที่สามารถบูรณาการ หลักสูตรบริเวณศึกษา.....	180
4.7 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับ หลักสูตรบริเวณศึกษา.....	182

ตาราง	หน้า
4.8 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจรรยาศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่สัมพันธ์กับ กับหลักสูตรบริโภคนศึกษา.....	192
4.9 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาศิลปะศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งสามารถ บูรณาการหลักสูตรบริโภคนศึกษา.....	193
4.10 ผลการวิเคราะห์เนื้อหากลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาบริโภคนศึกษา.....	194
4.11 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่แสดงใน รายการโทรทัศน์ที่เป็นภาพยนตร์การ์ตูน.....	203
4.12 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอใน รายการโทรทัศน์ที่เป็นภาพยนตร์.....	204
4.13 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอใน รายการโทรทัศน์ที่เป็นข่าว สารคดี และความรู้.....	205
4.14 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอใน รายการบันเทิงและเกมส์โชว์.....	206
4.15 แสดงความถี่ของการโฆษณาสินค้าและบริการในหมวดต่าง ๆ ที่เสนอทาง สื่อโทรทัศน์ในช่วงที่เด็กวัยเรียนนิยมดู.....	207
4.16 แสดงการใช้เทคนิคการส่งเสริมการขายในสินค้าและบริการหมวดต่าง ๆ ที่ปรากฏทางสื่อโทรทัศน์.....	208
4.17 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามเพศ.....	213
4.18 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามอายุ.....	213
4.19 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทของรายรับในแต่ละ ระดับช่วงชั้น.....	214
4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายรับแต่ละประเภทที่ตัวอย่าง ประชากรได้รับ.....	214
4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายการค่าใช้จ่ายของตัวอย่าง ประชากร.....	215

ตาราง	หน้า
4.22 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการเก็บออม.....	216
4.23 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามลักษณะการเก็บออม.....	217
4.24 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามการเป็นสมาชิกสหกรณ์ โรงเรียน.....	217
4.25 ร้อยละของตัวอย่างประชากรจำแนกตามวิธีการเดินทางมาโรงเรียน.....	218
4.26 การแสดงบทบาทในฐานะผู้บริหารของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป.1-2.....	219
4.27 การแสดงบทบาทในฐานะผู้บริหารของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป. 3-4	220
4.28 การแสดงบทบาทในฐานะผู้บริหารของตัวอย่างประชากรในระดับชั้น ป.5-6	221
4.29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการบริโภคของผู้เรียน ในระดับชั้น ป.3-4.....	222
4.30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการบริโภคของผู้เรียน ในระดับชั้น ป.5-6	223
4.31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของหัวข้อต่าง ๆ ในเอกสารหลักสูตร บริโภคศึกษาระดับประถมศึกษา.....	235
4.32 แสดงการบูรณาการหลักสูตรบริโภคศึกษาในแผนการสอนกลุ่มประสบการณ์ ต่าง ๆ ในระดับป.5 ในช่วงภาคการศึกษาที่ 1	241
4.33 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษาก่อนและหลังการ ใช้หลักสูตรบริโภคศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	246
4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการบริโภคก่อนและหลังการใช้หลักสูตร บริโภคศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	247
4.35 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวของความรู้เกี่ยวกับบริโภคศึกษา หลังการใช้หลักสูตรบริโภคนศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	248

ตาราง	หน้า
4.36 การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวด้านพฤติกรรมการบริโภคหลัง การใช้หลักสูตรบริโภคนศาสตร์ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	249
4.37 เปรียบเทียบคะแนนร้อยละเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร ประถมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง ใช้หลักสูตร.....	250
4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการ ใช้แผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์.....	251
4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้สอนที่มีต่อแผนการสอนบูรณาการหลักสูตรบริโภคนศาสตร์ ระดับประถมศึกษา ในรายการประเมินแต่ละข้อ.....	253
4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผน การสอนบูรณาการฯ ในกลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์.....	254
4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนใน แผนการสอนบูรณาการฯ ในกลุ่มทักษะ ภาษาไทย.....	254
4.42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผน การสอนบูรณาการฯ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	255
4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผน การสอนบูรณาการฯ ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.....	255
4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนในแผน การสอนบูรณาการฯ ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ.....	256

สารบัญแนกภูมิ

แนกภูมิ	หน้า
2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์.....	42
2.2 รูปแบบการออกแบบหลักสูตรของทาบ.....	44
2.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยสังัด อุหรานันท์.....	45
2.4 แสดงระบบการพัฒนาหลักสูตรโดยสังัด อุหรานันท์.....	46
2.5 รูปแบบการจัดหลักสูตรแบบบันไดเวียนสำหรับวิชาสังคมศึกษา.....	59
2.6 แสดงมิติด้านขอบเขตของเนื้อหาในโปรแกรมกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์...	61
2.7 แสดงโครงสร้างของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต.....	62
2.8 แสดงกระบวนการตัดสินใจทางสังคมที่เสนอโดยแบงก์ส (Banks).....	72
2.9 แสดงกระบวนการประเมินผลของไพรวิส.....	83
2.10 การประเมินผลหลักสูตรรูปแบบที่เน้นการตอบสนอง.....	85
2.11 แสดงความสัมพันธ์ของจุดมุ่งหมายของบริโภคศึกษาที่เสนอโดย The Office of Consumer's Education, U.S. Department of Education.....	91
2.12 ระบบการตัดสินใจและการปฏิบัติการของบริโภค.....	103
2.13 แสดงการจัดประเภทความคิดรวบยอดของบริโภคศึกษา.....	105
2.14 กระบวนการสืบสวนสอบสวนและทักษะที่ต้องการในแต่ละชั้น.....	120
3.1 แสดงการใช้ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ในการยกร่างหลักสูตรบริโภค ศึกษาระดับประถมศึกษา.....	153
3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรบริโภคศึกษา.....	154